

T.C.
İSTANBUL
KÜLTÜR
ÜNİVERSİTESİ

İKTİSADİ VE
İDARİ BİLİMLER
FAKÜLTESİ
EKONOMİ BÖLÜMÜ

Ekonomide Yeni Eğilimler Kongresi

TOPLUMSAL CİNSİYET

BİLDİRİ ÖZET KİTABI

EKONOMİDE
YENİ
EĞİLİMLER
KONGRESİ
TOPLUMSAL
CİNSİYET

BİLDİRİ ÖZET
KİTABI

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Deniz Dilara Dereli (Kongre Başkanı)
Prof. Dr. Sinan Alçın
Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Şahanoğulları
Dr. Öğr. Üyesi Derya Bilgin
Arş. Gör. İsmail Ertek
Arş. Gör. Çağla Güven
Arş. Gör. Ege Orhan Sarıbaş

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Rengin Ak - Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Berna Ak Bingöl - Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Dinç Alada - İstanbul Üniversitesi (E.)
Prof. Dr. Zahide Ayyıldız - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ünal Çağlar - İstanbul Arel Üniversitesi
Prof. Dr. Nadir Eroğlu - Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Nebile Korucu Gümüüşoğlu - İstanbul Kültür Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail Şiriner - Batman Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Şişman - Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Çiğdem Börke Tunalı - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Selman Yılmaz - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Elife Akiş - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe Aylin Bayar - İstanbul Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Özgün Biçer - Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Tülay Kaya - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Erdem Kılıç - Türk-Alman Üniversitesi
Doç. Dr. Semanur Soyyiğit - Kırklareli Üniversitesi
Doç. Dr. Bengi Yanık İlhan - Altınbaş Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Burçin Ataseven - İstanbul Kültür Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi N. Merve Hamzaoğlu - İstanbul Kültür Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nur Sinem Kourou - İstanbul Kültür Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Özışık - İstanbul Kültür Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Aras Yolusever - İstanbul Kültür Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şerif Yüksel - İstanbul Kültür Üniversitesi

KONULAR

Toplumsal Cinsiyet perspektifinde;

- İş Gücü Piyasalarında Dönüşüm
- Bakım Ekonomisi
- Zaman Kullanımı
- Görünmeyen Emek
- Yoksulluk, Gelir Dağılımı
- Eğitim ve Beşerî Sermaye
- Finans ve Ekonomik Karar Alma
- Dijital Ekonomi
- Göç ve Demografi
- İklim Değişikliği ve Yeşil Ekonomi
- Kamu Politikaları ve Kurumsal Yapılar

YAYIN OLANAKLARI

- Tam Metin Bildiri
- İktisat İşletme ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEBİ)
- IJOPEC Publication

T.C.
İSTANBUL
KÜLTÜR
ÜNİVERSİTESİ

İKTİSADİ VE
İDARİ BİLİMLER
FAKÜLTESİ
EKONOMİ BÖLÜMÜ

Ekonomide Yeni Eğilimler Kongresi

TOPLUMSAL CİNSİYET

13 Mayıs 2026

T. C. İstanbul Kültür Üniversitesi / Küçükçekmece Yerleşkesi-Konferans Salonu

Kongre Programı

09.30-10.00 Kayıt

10.00-10.30 Açılış Konuşmaları

Prof. Dr. Deniz Dilara Dereli

İstanbul Kültür Üniversitesi Ekonomi Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Nebile Korucu Gümüsoğlu

İstanbul Kültür Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Fadime Üney Yüksektepe

İstanbul Kültür Üniversitesi Rektörü

Dr. Bahar Akingüç Günver

İstanbul Kültür Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı

10.30-11.30 Davetli Konuşmacı

Feyza Narlı

Manpower CEO, TÜSİAD Yönetim Kurulu Üyesi ve
TÜSİAD Eğitim Grubu Yuvarlak Masa Başkanı

11.30-12.30 Yemek Arası

12.30-13.45 Paralel Oturumlar 1

Oturum 1: Kadın Girişimciliği

Oturum 2: Dijitalleşme ve Toplumsal Cinsiyet

Oturum 3: Toplumsal Cinsiyet-Gelir Dağılımı ve Yoksulluk

13.45-14.00 Kahve Arası

14.00-15.45 Paralel Oturumlar 2

Oturum 4: Kurumsal Hayatta Cinsiyet Eşitliği

Oturum 5 (Webinar): Toplumsal Cinsiyet-Kadın İstihdamı

Oturum 6: Toplumsal Cinsiyet-Kadın İşgücü

12.30-13.45 / Paralel Oturumlar-1

Oturum 1: Kadın Girişimciliği / L-02 Dersliği

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ünal Çağlar / İstanbul Arel Üniversitesi

12.30-13.45 Bildiriler

Doç. Dr. Artür Yetvart Mumcu / Hazal Dede

Türkiye Teknopark Ekosisteminde Kadın Girişimcilerin İnovasyon Performansı: Sosyal Sermaye ve Algısal Faktörlerin Rolü

Dr. Öğr. Üyesi Aras Yolusever / Alara Çetin

Türkiye'de Kadın Girişimciliği ve Kadın Girişimcilerin Karşılaştığı Zorluklar

Ceylan Yazıcıoğlu-Maritera Kurucusu

Erkek Egemen Tedarik Zincirinde Kadın Girişimci Olmak: Maritera Deneyimi

Dr. Öğr. Üyesi Beyza Toksoy

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yenilikçilik ve Rekabet Gücüne Etkisi

Oturum 2: Dijitalleşme ve Toplumsal Cinsiyet / Konferans Salonu

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Sinan Alçın / İstanbul Kültür Üniversitesi

12.30-13.45 Bildiriler

Doç. Dr. Ebru Gül Yılmaz

Dijitalleşmede Kadın Eli: KODİDEKS KOBİ Dijital Dönüşüm Endeksi

Öğr. Gör. Dr. Pervin Ahu Çerçi

Dijitalleşme Sürecinde Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliklerinin Kurumsal Raporlar Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Dr. Ömür Çetinkaya

Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Dijital Bankacılık ve E-Devlet Uygulamalarında Yaşlıların Ekonomik Dışlanma Riski

Oturum 3: Toplumsal Cinsiyet-Gelir Dağılımı ve Yoksulluk / L-04 Dersliği

Oturum Başkanı: Prof. Dr. İsmail Şiriner / Batman Üniversitesi

12.30-13.45 Bildiriler

Doç. Dr. Elife Akiş

Türkiye'de Yoksulluk ve Toplumsal Cinsiyet

Öğr. Gör. Dr. Uğur Salgar

Gelişmekte Olan Ülkelerde Cinsiyet Eşitsizliği ve Gelir Dağılımı Adaleti İlişkisi: 2002-2023 Dönemine İlişkin Panel Veri Analizi

Online

Şevval Sert

Kadına Yönelik Şiddet ile COVID-19 ve Ekonomik Sorunlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kocaeli ve Sakarya Üzerine 2019-2025 Dönemi İçin Uygulamalı Bir İnceleme

Dr. Öğr. Üyesi Burçin Çakır Gündoğdu / Eylül Özden

Küreselleşme ve Ekonomide Kadın: Dijital Erişim, İnsan Sermayesi ve İnsan Haklarının Rolü

Dr. Öğr. Üyesi Aras Yolusever

Toplumsal Cinsiyet ve Bakım Ekonomisi: Emegın Yeniden Dağıtımının Evrimsel Oyun Teorik Analizi

14.00-15.45 / Paralel Oturumlar-2

Oturum 4: Kurumsal Hayatta Cinsiyet Eşitliği / L-04 Dersliği

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Derya Bilgin / İstanbul Kültür Üniversitesi

14.00-15.45 Bildiriler

Doç. Dr. Artür Yetvart Mumcu

*Anne Girişimci Kavramının Yeniden Tanımlanması:
Literatüre Dayalı Kavramsal Bir Model Önerisi*

Online Erol Adil

*Küresel Krizler Döneminde Dayanıklı Liderlik ve Toplumsal Cinsiyet:
Kadın Yöneticilerin Kriz Yönetim Stratejileri*

Online Dr. Öğr. Üyesi Ozan Emre Ufacık

Cam Tavan Sendromunun Örgütsel Verimlilik Üzerindeki Etkisi

Online Öğr. Gör. Dr. Dilek Şahin Yomralıoğlu

Güçlü Kurum Algısında Cinsiyet Eşitliğinin Rolü

Oturum 5: Toplumsal Cinsiyet-Kadın İstihdamı / Webinar Microsoft Teams

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nebile Korucu Gümüsoğlu
İstanbul Kültür Üniversitesi

Webinar Bağlantı Linki

14.00-15.45 Bildiriler

Doç. Dr. Begüm Erdil Şahin

*Uzaktan ve Hibrit Çalışmada Zaman Kullanımı ve
Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği*

Doç. Dr. Burak Başkan

*Bakım Ekonomisinin Mekansallaşması:
Kentsel Tasarımda Mola Alanları ve Kadınların Zaman Yoksulluğu*

Öğr. Gör. Ceylan Yılmaz Adil

*Toplumsal Cinsiyet Algısının Kadınların Çalışma Yaşamı Üzerindeki
Etkileri: Artvin Örneği*

Ender Mehmet Şahinkoç

Havacılık ve Lojistik Sektörlerinde Kadın İstihdamı ve Yönetim Temsili

Oturum 6: Toplumsal Cinsiyet-Kadın İşgücü / Konferans Salonu

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Şahanoğulları
İstanbul Kültür Üniversitesi

14.00-15.45 Bildiriler

Dr. Öğr. Üyesi. Tuğba Özışık / Dr. Öğr. Üyesi Özge Ersezer

*Kadın 6.0: Geleceğin İş Gücü Yetkinlikleri Bağlamında Kavramsal
Bir Değerlendirme*

Dr. Öğr. Üyesi Namıka Elif Küçük / Arş. Gör. Çağıl Kaya Çamalan

Türkiye'de Kadın İstihdamının Sektörel Dönüşümü ve Yapısal Değişim Süreci

Dr. Öğr. Üyesi Aras Yolusever / Özgenur Kesim

İş Gücü Piyasasında Toplumsal Cinsiyet ve Kadınların İş Gücüne Katılım Oranı

T.C.
İSTANBUL
KÜLTÜR
ÜNİVERSİTESİ

İKTİSADİ VE
İDARİ BİLİMLER
FAKÜLTESİ
EKONOMİ BÖLÜMÜ

Ekonomide Yeni Eğilimler Kongresi

TOPLUMSAL CİNSİYET

Dijital program için QR kod okutunuz.
Kongre için mail adresi: eyek@iku.edu.tr

BİRİNCİ OTURUM

KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Ünal Çağlar

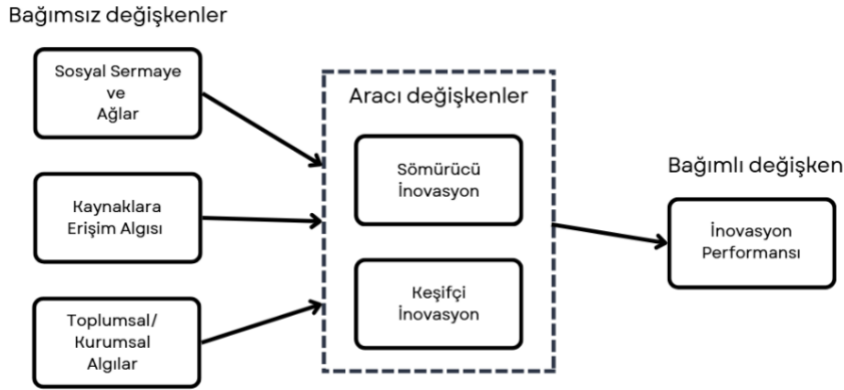
TÜRKİYE TEKNO PARK EKOSİSTEMİNDE KADIN GİRİŞİMCİLERİN İNOVASYON PERFORMANSI: SOSYAL SERMAYE VE ALGISAL FAKTÖRLERİN ROLÜ

Hazal Dede¹

Artür Yetvart Mumcu²

Özet

Bu çalışma, Türkiye teknopark ekosisteminde faaliyet gösteren kadın girişimcilerin inovasyon performansını etkileyen faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada sosyal sermaye ve ağlar, kaynaklara ve destek mekanizmalarına erişim algısı ile toplumsal ve kurumsal algılar temel değişkenler olarak ele alınmakta; keşifçi ve sömürücü inovasyon boyutları ise inovasyon olgusunun iki tamamlayıcı yönünü oluşturmaktadır. Çalışma nicel araştırma tasarımına dayanmaktadır. Veri toplama aracı olarak hazırlanan anket formunda, ilgili literatürde daha önce geliştirilmiş ölçeklerden yararlanılmış ve ifadeler Türkiye'deki teknopark ekosisteminin yapısına uygun biçimde uyarlanmıştır. Ön uygulama kapsamında teknoparklarda faaliyet gösteren girişimcilere uygulanan anketten 50 katılımcıdan veri elde edilmiş; alınan geri bildirimler doğrultusunda soru formunun açık, anlaşılır ve uygulanabilir olduğu değerlendirilmiştir. Veri toplama süreci devam etmektedir. Araştırmanın, kadın girişimcilerin inovasyon performansını bireysel özelliklerin ötesinde örgütsel ve bağlamsal faktörler çerçevesinde ele alması bakımından literatüre katkı sunması beklenmektedir. Ayrıca çalışmanın, teknoparklar ve benzeri girişimcilik ekosistemlerinde kadın girişimciliğini desteklemeye yönelik politika ve uygulamalara analitik bir çerçeve sağlaması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Girişimciliği, İnovasyon, Teknopark, Sosyal sermaye

JEL Sınıflandırması: J16, L26, O31

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, h.dede@iku.edu.tr, 0009-0000-2867-9922, İstanbul, Türkiye

² Doç. Dr., T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü, a.mumcu@iku.edu.tr, 0000-0002-2276-0145, İstanbul, Türkiye

TÜRKİYE'DE KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ VE KADIN GİRİŞİMCİLERİN KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR

Aras Yolusever¹
Alara Çetin²

Özet

Kadın girişimciliği, ekonomik büyüme, istihdam yaratma ve toplumsal kalkınma açısından stratejik öneme sahip bir olgudur. Türkiye'de kadınların girişimcilik faaliyetlerine katılımı giderek artmakla birlikte, bu alanda karşılaşılan yapısal ve toplumsal engeller kadın girişimciliğinin potansiyelini sınırlandırmaktadır. Bu bildiri, Türkiye'de kadın girişimciliğinin mevcut durumunu incelemekte ve kadın girişimcilerin karşılaştığı temel zorlukları ekonomik, sosyal, kültürel ve kurumsal boyutlarıyla tartışmaktadır. Kadınların finansmana erişimde yaşadığı güçlükler, teminat yetersizliği, iş-aile yaşamı uyumsuzluğu, toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılık, sınırlı ağ ilişkileri ve eğitim/mentorluk eksikliği, girişimcilik performansını olumsuz etkileyen başlıca faktörler arasında yer almaktadır. Ayrıca ataerkil toplumsal yapı, kadınların iş dünyasında görünürliğini azaltmakta ve karar alma mekanizmalarına erişimini zorlaştırmaktadır. Bildiri, kadın girişimciliğinin desteklenmesi için finansal araçların geliştirilmesi, bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması, kurumsal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeten politikaların uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Sonuç olarak, kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi yalnızca bireysel refahı artırmakla kalmayacak, aynı zamanda Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal kalkınma sürecine de önemli katkılar sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Girişimciliği, İktisat Teorisi, Toplumsal Cinsiyet
JEL Sınıflandırması: J16, J24, J26

¹ İstanbul Kültür Üniversitesi, Ekonomi Bölümü, a.yolusever@iku.edu.tr

² İstanbul Kültür Üniversitesi, alaracetin37@gmail.com

ERKEK EGEMEN TEDARİK ZİNCİRİNDE KADIN GİRİŞİMCİ OLMAK: MARİTERA DENEYİMİ

Ceylan Yazıcıoğlu¹

Özet

Bu çalışma, 2015 yılında İstanbul'da kurulan premium kırtasiye ve grafik tasarım firması Maritera'nın on yıllık deneyiminden hareketle, kadın girişimcilerin erkek egemen tedarik zinciri ortamlarında karşılaştığı yapısal güçlükleri ve avantajları nitel bir perspektiften ele almaktadır. Çalışma; matbaa, ambalaj ve perakende kanallarında gözlemlenen cinsiyet temelli asimetrisi, "ton yönetimi" olarak kavramsallaştırılan görünmez zihinsel emek yükünü, değer sistematik biçimde düşük algılanmasını ve meşruiyet kurmanın yarattığı çok yönlülük maliyetini tartışmaktadır. Öte yandan hedef kitleyle kurulan yapısal uyum, niş pazarda duygusal değer ekonomik değere dönüşmesi ve kadın girişimcilere yönelik platform teşvikleri, dezavantajların farklılaşma avantajına dönüştürülebildiği alanlar olarak değerlendirilmektedir. Bulgular, cinsiyet ve girişimcilik yazınına pratik bir saha deneyimi katkısı sunmayı hedeflemektedir.

¹ MARİTERA Design & Paper Goods, ceylan@maritera.com

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİN YENİLİKÇİLİK VE REKABET GÜCÜNE ETKİSİ

Beyza Toksoy¹

Özet

İnovasyon kapasitesi günümüzde hem firmalar hem de ülkeler için büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet Eşitliği Endeksi (Gender Gap Index) ve Küresel İnovasyon Endeksi (Global Innovation Index) doğrudan birbirine bağlı endeksler değildir; ancak ülkelerin toplumsal cinsiyet eşitliği düzeyi ile yenilikçilik kapasitesi arasında dolaylı bir ilişki olması beklenir. Daha yüksek cinsiyet eşitliği genellikle daha güçlü eğitim, sağlık ve ekonomik katılım getirir, bu da inovasyon ekosistemini besler. Kadınların eğitimde eşit fırsatlara sahip olduğu ülkelerde daha geniş bir yetenek havuzu oluşur, bu da inovasyon kapasitesini artırır. Bu çalışmada, “Cinsiyet Eşitliği Endeksi” verileriyle “Küresel İnovasyon Endeksi” verileri regresyon yöntemiyle analiz edilmiş, cinsiyet eşitliği artışının inovasyon üzerinde doğrusal, pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu izlenmiştir. Bu çalışma, beklenen etkileşimi kantitatif verilerle ortaya koyarak literatüre katkı sağlarken, cinsiyet eşitliğinin ülkelerin kalkınmasındaki rolünü pekiştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eşitlik, Kapsayıcılık, İnovasyon, Sürdürülebilirlik
JEL Sınıflandırması:M12, M14, M16

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi, beyza.toksoy@okan.edu.tr, İstanbul/Türkiye

İKİNCİ OTURUM

DİJİTALLEŞME VE TOPLUMSAL CİNSİYET

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Sinan Alçın

DİJİTALLEŞMEDE KADIN ELİ: KODİDEKS KOBİ DİJİTAL DÖNÜŞÜM ENDEKSİ

Ebru Gül Yılmaz¹

Özet

Türkiye yıllardır mücadele ettiği enflasyon, ithal bağımlılığı ana kaynaklı cari açık, genç işsizliği, katma değerli ürün ihracatında yeteri kadar yol alınamamış olması, üretimde verimsizlik gibi hususlar ise kırılgan bir ekonomik yapı ile ilerlemekte ve ülke hak ettiği kalkınma düzeyine erişememektedir. Bu noktada ülke firma sayının %99'undan fazlasını oluşturan KOBİ'ler üzerine geliştirilecek stratejiler kritik önem taşımaktadır. KOBİ'ler işgücünün %70'ini oluştururken GSYİH'dan aldıkları pay %40 ile sınırlı kalmaktadır. Bununla birlikte verimlilik sıkıntısını adresleyen bu istatistik ülkenin kalkınma stratejisi yolunda KOBİ'lerin dijitalleşmesini zorunlu kılmaktadır. Öte yandan ülkedeki kadın girişimci sayısının 1,24 Milyon ile kısıtlı oluşu, kadın işveren payının %12,4, teknogirişimde kadın payının %12,9 düzeyinde kalmış olması, kalkınma sürecinde farklı bir kısıtlılık olarak öne çıkmaktadır. Bu noktada cinsiyet bazlı bir dijital dönüşüm ölçümleme metodolojisi geliştirmek etkin dijitalleşme stratejilerini ortaya koyma noktasında önem arz etmektedir. KODİDEKS-KOBİ Dijital dönüşüm endeksi, daha önce geliştirilen endekslerin segment ve cinsiyet bazlı olmayışından ortaya çıkan açığın doldurulması motivasyonu ile geliştirilmektedir. Daha önce alt endeks olarak halka açık KOBİ'ler için tamamen ikincil veri ile hesaplanan KODİDEKS-H'den farklı olarak tamamen KOBİ'lere özel bir ölçeklendirme yapısı ile oluşturulan anket ve toplam faktör verimliliği hesaplamasıyla meydana gelen hibrit bir model ile ilerlenmektedir. Endeks tamamlandığında KOBİ'lerin dijitalleşme genel düzeyinin yanı sıra, temel dijitalleşme, üretim, pazarlama, insan kaynakları, finans ve güvenlik olmak üzere beş alt alanda da dijitalleşme düzeyleri belirlenebilecektir. Firma, sektör, segment ve cinsiyet düzeyinde ölçümleme yapılabiliyor oluşunun farklı düzeylerde stratejiler oluşturulmasına imkân sunması, kalkınma yolunda KOBİ'lere kadınlara ve ülkemize büyük fırsat sunacağına inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Dijitalleşme, Endeks, Kadın Girişimci
JEL Sınıflandırması: C81, C82, D24

¹ İstanbul Gelişim Üniversitesi İPUAM İktisat Politikaları Uygulama Araştırma Merkezi,
egyilmaz@gelisim.edu.tr, İstanbul, Türkiye

DİJİTALLEŞME SÜRECİNDE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİKLERİNİN KURUMSAL RAPORLAR ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Pervin Ahu Çerçi¹

Özet

Bu çalışma, dijitalleşme sürecinin toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini nasıl etkilediğini kurumsal raporlar üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Dijitalleşme, işgücü piyasalarını ve çalışma biçimlerini dönüştürürken kadınlar ve erkekler üzerinde aynı etkileri yaratmamaktadır. Özellikle dijital becerilere erişim, teknoloji yoğun sektörlerde istihdam, platform temelli çalışma modelleri ve bakım sorumluluklarının paylaşımı gibi alanlarda toplumsal cinsiyete dayalı farklılıklar daha görünür hâle gelmektedir. Çalışmada OECD, ILO, Dünya Bankası, UN Women ve TÜİK gibi kurumların yayımladığı raporlar doküman incelemesi yöntemiyle ele alınmıştır. Bu kapsamda dijitalleşmenin kadın istihdamı, dijital erişim olanakları, esnek ve güvencesiz çalışma biçimleri ile bakım ekonomisi üzerindeki etkileri incelenmektedir. Yapılan genel değerlendirme, dijitalleşmenin toplumsal cinsiyet açısından nötr bir süreç olmadığını ortaya koymaktadır. Mevcut eşitsizlikler dijital dönüşümle birlikte bazı alanlarda yeniden üretilirken, bazı alanlarda ise yeni fırsatlar ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede çalışma, dijitalleşme politikalarının toplumsal cinsiyet perspektifiyle ele alınmasının gerekliliğine dikkat çekmektedir. Kadınların dijital becerilerinin güçlendirilmesi, teknoloji alanlarında daha fazla temsil edilmeleri ve bakım hizmetlerinin desteklenmesi, daha kapsayıcı bir dijital dönüşüm için öne çıkan temel politika alanları olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, Kadın İstihdamı

¹ Öğretim Görevlisi Doktor, Beykoz Üniversitesi, pervinahucerci@beykoz.edu.tr, İstanbul, Türkiye

TOPLUMSAL CİNSİYET PERSPEKTİFİNDEN DİJİTAL BANKACILIK VE E-DEVLET UYGULAMALARINDA YAŞLILARIN EKONOMİK DIŞLANMA RİSKİ

Ömür Çetinkaya¹

Özet

Türkiye’de nüfusun yaşlanmasıyla birlikte ekonomik ve kamusal hizmetlerin dijital ortamlar üzerinden sunulma biçimi de giderek yaygınlaşmaktadır. Bankacılık işlemleri, kamu hizmetlerine erişim, sağlık randevuları ve çeşitli başvuru süreçlerinin dijitalleşmesi, bireylerin bu alanlara katılımında dijital araçlara erişim ve bu araçları kullanabilme becerisini önemli hâle getirmiştir. Bu durum, özellikle yaşlı bireyler açısından yeni eşitsizlik ve dışlanma biçimlerini ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışma, yaşlı bireylerin dijital bankacılık ve e-Devlet uygulamaları bağlamında karşı karşıya kaldığı ekonomik dışlanma riskini toplumsal cinsiyet perspektifi çerçevesinde ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmada yaşlanma, dijital uçurum, ekonomik dışlanma ve toplumsal cinsiyet literatürü birlikte değerlendirilerek kavramsal bir tartışma yürütülmektedir. Bu kapsamda, yaşlı bireylerin dijital finansal işlemleri gerçekleştirme, çevrim içi kamu hizmetlerinden yararlanma, işlem güvenliğini sağlama ve hizmetlere süreklilik içinde erişme konularında karşılaştığı güçlükler incelenmektedir. Bunun yanında gelir düzeyi, eğitim durumu, yalnız yaşama, kıır-kent farklılığı ve bakım sorumlulukları gibi etkenlerin dışlanma riskini nasıl derinleştirdiği de tartışılmaktadır. Çalışmada, dijitalleşmenin uygun sosyal politika araçlarıyla desteklenmediği koşullarda yaşlı bireylerin ekonomik yaşama katılımını kolaylaştırmaktan ziyade yeni kırılabilirlik alanları üretebildiği ileri sürülmektedir. Bu doğrultuda, yaşlı dostu dijital hizmet tasarımının geliştirilmesi, dijital okuryazarlığın desteklenmesi, yüz yüze hizmet kanallarının korunması ve toplumsal cinsiyete duyarlı sosyal politika mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Dijitalleşme, Ekonomik Dışlanma, Toplumsal Cinsiyet, Sosyal Politika

¹ Öğr. Gör. Dr. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi omur.cetinkaya@ahievran.edu.tr

ÜÇÜNCÜ OTURUM

TOPLUMSAL CİNSİYET GELİR DAĞILIMI VE YOKSULLUK

Oturum Başkanı
Prof. Dr. İsmail Şiriner

TÜRKİYE'DE YOKSULLUK VE TOPLUMSAL CİNSİYET

Elife Akiş¹

Özet

Yoksulluk, insanlığın ortak bir sorunu olmakla birlikte, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri nedeniyle orantısız biçimde kadınları etkileyen yapısal bir olgu olma niteliği taşımaktadır. Toplumsal cinsiyet temelli eşitsizlikler, kadınları yoksulluğa karşı daha kırılgan bir konuma düşürmekte ya da doğrudan yoksulluklarının belirleyicisi olmaktadır. Nitekim kadınlar, erkeklere kıyasla yoksullukla daha sık karşılaşmakta; bu deneyim çoğunlukla tekrarlamakta ve kronik bir seyir izlemektedir. Yoksulluğun kadınlaşması olgusunun uluslararası gündemdeki ağırlığının giderek artması, kalkınma süreçlerindeki toplumsal cinsiyet farklılaşmalarından kaynaklanan eşitsizliklerin giderilmesini ve toplumsal cinsiyet duyarlılığının tüm plan ve programlara sistematik biçimde entegre edilmesini zorunlu kılmıştır. Bu doğrultuda başta uluslararası kuruluşlar olmak üzere pek çok aktör, söz konusu hedeflere yönelik çok boyutlu çalışmalar başlatmıştır.

Bu çalışma, Türkiye'de yoksulluğun cinsiyete göre farklılaşan görünümünü kalkınma ekonomisi ve sosyal politika perspektifinden ele almaktadır. İşgücü piyasası verileri, hane halkı gelir istatistikleri ve çok boyutlu yoksulluk göstergeleri bir arada değerlendirildiğinde, kadınların erkeklere kıyasla hem yoksulluğa daha fazla maruz kaldığı hem de bu durumu pekiştiren yapısal kısıtlarla daha çok boğuştuğu görülmektedir. Söz konusu eşitsizliğin temelinde sadece bireysel tercihler değil; kayıt dışı istihdam, bakım hizmetlerindeki boşluklar, bölgesel gelişmişlik farkları ve sosyal koruma mekanizmalarının tasarım sorunları yatmaktadır. Çalışma, bu yapısal belirleyicileri sistematik biçimde ortaya koymayı ve Türkiye'nin refah rejimi tartışması bağlamında politika önerileri geliştirmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Toplumsal Cinsiyet, İşgücü Piyasası, Sosyal Politika
JEL Sınıflandırması: I32, J16, J71, H53

¹ İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü, elifakis@istanbul.edu.tr,
İ. Ü. İktisat Fakültesi Beyazıt Kampüsü

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ VE GELİR DAĞILIMI ADALETİ İLİŞKİSİ: 2002-2023 DÖNEMİNE İLİŞKİN PANEL VERİ ANALİZİ

Uğur Salgar¹

Özet

Gelir dağılımı adaletsizliği, gelişmekte olan ülkelerde yalnızca ekonomik değil, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından da yapısal bir sorun niteliği taşımaktadır. Bu çalışma, çok boyutlu toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin gelir dağılımı üzerindeki dinamik etkilerini ampirik olarak incelemektedir. Bu kapsamda, 31 ülkenin 2002-2023 dönemine ilişkin verileri Sistem GMM yöntemiyle analiz edilmektedir. Bağımlı değişken olarak SWIID'den elde edilen Gini katsayısının birinci farkı, temel bağımsız değişken olarak UNDP Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi (GII) kullanılmakta; Women, Business and the Law (WBL) Endeksi, parlamentodaki kadın oranındaki değişim ve kadın iş gücüne katılımındaki değişim eşlik eden cinsiyet göstergeleri olarak modele dahil edilmektedir. Kişi başına düşen GSYH'deki değişim, V-Dem Liberal Demokrasi Endeksi'ndeki değişim, GSYH büyüme hızı, enflasyon oranı, kadın yaşam beklentisi ve kadın intihar oranı ise analiz sürecinde test edilmiş; ancak istatistiksel olarak anlamlı bulunmadıkları için nihai modelde yer almamıştır.

Bulgular üç temel sonuca işaret etmektedir. Birincisi, Gini değişimleri güçlü bir yapışkanlık sergilemekte; bir dönemdeki değişimin yaklaşık %69'u bir sonraki döneme taşınmaktadır. İkincisi, GII'deki artışın Gini değişimi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir etki doğurmasıdır. Bu bulgu, cinsiyet eşitsizliğinin kötüleşmesinin kısa vadede ölçülen gelir eşitsizliğini azaltabileceğini göstermekte; bu ilişki kayıt dışı ekonomi, kompozisyon etkisi ve tavan etkisi mekanizmalarıyla açıklanmaktadır. Üçüncüsü, kişi başı GSYH'deki büyüme, Kuznets hipoteziyle uyumlu şekilde Gini'deki değişim hızını azaltmaktadır. Çalışma, cinsiyet eşitliği politikalarının kayıt dışı ekonomiyle mücadele ve kadınların resmî olarak iş gücüne katılımını artırma ile eş zamanlı olarak tasarlanması gerektiğini ortaya koyarak politika yapıcılara bir çerçeve sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, Gelir Dağılımı, Gini Katsayısı, Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi (GII), Dinamik Panel GMM, Kuznets Hipotezi

JEL Sınıflandırması: J16, D63, C33, O15

¹ İstanbul Kültür Üniversitesi, u.salgar@iku.edu.tr, İstanbul Kültür Üniversitesi Ataköy Yerleşkesi, İstanbul.

KADINA YÖNELİK ŞİDDET İLE COVID-19 VE EKONOMİK SORUNLAR ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: KOCAELİ VE SAKARYA ÜZERİNE 2019-2025 DÖNEMİ İÇİN UYGULAMALI BİR İNCELEME

Şevval Sert¹

Özet

Araştırma problemi, 2019-2025 Ekim dönemlerinde Kocaeli-Sakarya illerinde kadına şiddetin, ilçe sosyo-ekonomik skor, ilçe kişi başı gelir, işsizlik oranı, enflasyon ve COVID-19 değişkenlerince etkisini incelemektedir. Kocaeli-Sakarya illeriyle çalışma nedeni benzer ve yakın iller olması, sanayi şehri olup işçi sınıfının olduğu göç alan iller olmasından şiddet oranları farklılık göstermektedir. Kocaeli ilinde en fazla 2025 yılında İzmit ilçesi kadına şiddet olaylarının en yoğun olduğu ilçedir. Sakarya ilinde en fazla olay 2024 yılında Adapazarı ilçesinde yaşanmıştır. Veri seti, ulusal ve yerel medyadaki haberlerden derlenmiş panel veridir. 2019-2025 Ekim dönemlerinde Kocaeli 87, Sakarya 60 haber, toplam 147 örneklem için En Küçük Kareler Yöntemi ve Logit modelleriyle çalışılmıştır. Kocaeli-Sakarya illerindeki kadına şiddetin artması üzerine bulgular bulunmuştur. Sonuçlar, ilçede sosyo-ekonomik skor arttıkça kadına şiddetin boyutunun, ciddiyetinin artmakta olduğunu göstermektedir. COVID-19 kukla değişkeni anlamsızdır. Olay sayısı en güçlü model olup ilçe sosyo-ekonomik skor arttıkça olay sayısı artmaktadır. Bu durum raporlamaların daha çok kırsal dışı alanlarda yaşandığını söyleyebilir. İşsizlik arttıkça kadına şiddet olay sayısı azalmaktadır. Aylık enflasyon arttıkça olay sayısı azalmakta ve krize bağlı şiddet olaylarının artabileceği hipotezinin aksine destek olabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadına Şiddet, Covid19, Ekonomik Sorunlar

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, sevval.sert3@ogr.sakarya.edu.tr

KÜRESELLEŞME VE EKONOMİDE KADIN: DİJİTAL ERİŞİM, İNSAN SERMAYESİ VE İNSAN HAKLARININ ROLÜ

Burçin Çakır Gündoğdu¹
Eylül Özden²

Özet

Küreselleşmenin belirleyicileri ve bu sürecin hangi ekonomik ve sosyal faktörlerle ilişkili olduğu literatürde önemli bir tartışma konusudur. Özellikle ticari açıklığın, yalnızca makroekonomik göstergelerle değil, aynı zamanda işgücü yapısı, teknolojik gelişmeler ve sosyal göstergelerle nasıl etkileşim içinde olduğu yeterince açıklığa kavuşturulmuş değildir. Bu bağlamda çalışma literatürdeki eksiklikleri gözeterik, küreselleşmenin kadın işgücü, dijital erişim, eğitim ve insan hakları ile olan ilişkisini ampirik olarak incelemeyi amaçlamaktadır.

Çalışma, OECD ülkelerinin 1995–2023 dönemine odaklanmıştır. Analizde otokorelasyon ve heteroskedastisite sorunları tespit edilmiştir. Bu nedenle tahminlerde Driscoll-Kraay standart hataları tercih edilmiştir. Değişkenler arasındaki nedensellik ilişkileri ise Dumitrescu ve Hurlin (2012) testi ile incelenmiştir.

Bulgular, dijital erişimin ve kadın işgücüne katılımın küreselleşme üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı etkilere sahip olduğunu gösterirken, insan hakları endeksinin negatif ve anlamlı katsayısı küreselleşme ile arasındaki ilişkinin ters yönlü olduğunu ortaya koymaktadır. Kadınların ortalama eğitim süresinin ise anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Nedensellik analizi, küreselleşme ile kadın işgücü ve insan hakları arasında çift yönlü, dijital erişim ve eğitim ile ise sınırlı ve tek yönlü ilişkiler bulunduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Dijitalleşme, Kadın İşgücü, İnsan Hakları, Eğitim
JEL Sınıflandırması: F60, O33, J16, K38, O15

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Ekonomi ve Finans (İngilizce) Bölümü, İktisat Politikaları Uygulamalı ve Araştırma Merkezi, E-posta: bucakir@gelisim.edu.tr, ipuam@gelisim.edu.tr. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8578-4929>. Bu çalışma İstanbul Gelişim Üniversitesi İktisat Politikaları Uygulamalı ve Araştırma Merkezi tarafından desteklenmiştir.

² Öğrenci, İstanbul Gelişim Üniversitesi Ekonomi ve Finans (İngilizce) Bölümü, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-0089-8329>, eylul753ozdn@gmail.com

TOPLUMSAL CİNSİYET VE BAKIM EKONOMİSİ: EMEĞİN YENİDEN DAĞITIMININ EVRİMSEL OYUN TEORİK ANALİZİ

Aras Yolusever¹

Özet

Bu çalışma, bakım ekonomisi ile toplumsal cinsiyet ilişkisini, emeğin hane içi ve hane dışı alanlar arasında nasıl yeniden dağıtıldığını açıklayan evrimsel oyun teorik bir çerçevede incelemektedir. Özellikle ücretsiz bakım emeğinin büyük ölçüde kadınlar üzerinde yoğunlaşması, yalnızca bireysel tercihlerin değil, tekrarlanan etkileşimler, toplumsal normlar ve kurumsal teşvikler tarafından şekillenen bir denge yapısı olarak ele alınmaktadır. Çalışmada, bireylerin bakım yükünü paylaşma ya da bu yükten kaçınma yönündeki stratejileri, karşılıklı beklentiler ve toplumsal onay mekanizmaları içinde modellenmektedir. Bu yaklaşım, bakım emeğinin neden kalıcı biçimde eşitsiz dağıldığını ve hangi koşullar altında daha dengeli bir emek paylaşımının evrimleşebileceğini analiz etmeye imkân vermektedir. Model, toplumsal cinsiyet normlarının güçlü olduğu yapılarda bakım yükünün neden düşük değişim hızına sahip olduğunu; buna karşılık, eşitlikçi politikalar, kamusal bakım hizmetleri ve kurumsal desteklerin stratejik dengeleri nasıl dönüştürebileceğini göstermektedir. Bulgular, bakım emeğinin yeniden dağılımının yalnızca bireysel davranış değişikliğiyle değil, normatif ve kurumsal dönüşümle birlikte mümkün olabileceğini ortaya koymaktadır. Böylece çalışma, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini bakım emeği üzerinden yeniden düşünerek, ekonomi literatürüne evrimsel ve dinamik bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Evrimsel Oyun Teorisi, Bakım Ekonomisi, Kurumsal İktisat, Toplumsal Cinsiyet

JEL Sınıflandırması: J16, D13, C73

¹ İstanbul Kültür Üniversitesi, Ekonomi Bölümü, a.yolusever@iku.edu.tr

DÖRDÜNCÜ OTURUM

KURUMSAL HAYATTA CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Oturum Başkanı
Dr. Öğr. Üyesi Derya Bilgin

ANNE GİRİŞİMCİ KAVRAMININ YENİDEN TANIMLANMASI: LİTERATÜRE DAYALI KAVRAMSAL BİR MODEL ÖNERİSİ

Artür Yetvart Mumcu¹

Özet

Anne girişimci annelik ve girişimcilik rollerinin eşzamanlı biçimde yürütülmesini ifade eden ve son yıllarda artan ilgiye rağmen kavramsal sınırları henüz netleşmemiş bir araştırma alanıdır. Mevcut yazında bu kavram sıklıkla kadın girişimciliği, iş-aile dengesi, bakım emeği ve dijital çalışma biçimleri ile ilişkilendirilmekte; ancak anne girişimcinin kendine özgü dinamiklerini ortaya koyan bütüncül bir çerçevenin eksik olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, anne girişimci kavramını literatür temelinde sistematik biçimde inceleyerek temel bileşenlerini belirlemek ve bu bileşenler arasındaki ilişkileri açıklayan kavramsal bir model geliştirmektir. Bu doğrultuda çalışma, tanımlayıcı ve teorik bir araştırma olarak kurgulanmış olup literatüre dayalı nitel içerik analizi ve kavramsal inceleme yöntemleri kullanılacaktır. İnceleme kapsamında anne girişimcinin nasıl tanımlandığı, hangi motivasyonlar ve sınırlılıklar çerçevesinde ele alındığı, hangi temalarla ilişkilendirildiği ve hangi bağlamlarda tartışıldığı analiz edilecektir. Özellikle bakım ekonomisi, toplumsal cinsiyet rolleri, zaman kullanımı, esneklik arayışı ve dijitalleşme gibi unsurların kavram üzerindeki etkileri değerlendirmeye alınacaktır. Çalışma sonucunda, anne girişimcinin yalnızca bir girişimcilik türü değil; bireysel, toplumsal ve yapısal boyutların kesişiminde şekillenen çok boyutlu yapısı ortaya konulacaktır. Geliştirilecek kavramsal modelin, literatürdeki kavramsal belirsizlikleri azaltması ve gelecekte yapılacak ampirik çalışmalar için teorik bir temel sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne Girişimci, Kadın Girişimciliği, Toplumsal Cinsiyet
JEL Sınıflandırması: J16, L26, J22

¹ Doç. Dr., T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi, İ.İ.B.F. Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü,
a.mumcu@iku.edu.tr, 0000-0002-2276-0145, İstanbul/Türkiye

KÜRESEL KRİZLER DÖNEMİNDE DAYANIKLI LİDERLİK VE TOPLUMSAL CİNSİYET: KADIN YÖNETİCİLERİN KRİZ YÖNETİMİ STRATEJİLERİ

Erol Adil¹

Özet

Global ekonomi; pandemi, iklim krizi ve dijital dönüşüm gibi yapısal kırımların yaşandığı bir belirsizlik döneminden geçmektedir. Bu süreçte organizasyonların hayatta kalması, sarsıntılara karşı direnç gösteren "dayanıklı liderlik" yaklaşımına bağlı hale gelmiştir. Hazırlanmakta olan bu çalışma, kriz yönetimi stratejilerini toplumsal cinsiyet perspektifinden ele alarak kadın yöneticilerin kriz anlarında sergilediği özgün liderlik modellerini teorik ve ampirik bir düzlemde incelemeyi hedeflemektedir. Çalışmanın temel amacı, kadın liderlerin kriz dönemlerinde benimsediği şeffaf, iş birliğine dayalı ve insan odaklı stratejilerin kurumsal dayanıklılık üzerindeki etkisini literatürdeki "Cam Uçurum" ve "Şefkatli Liderlik" kavramları üzerinden tartışmaya açmaktır. Henüz hazırlık aşamasında olan araştırmanın, kadın yöneticilerin "radikal şeffaflık" ve "yatay hiyerarşi" gibi stratejilerle belirsizlik dönemlerinde organizasyonel güveni inşa etme kapasitelerini ortaya koyması beklenmektedir. Sonuç olarak çalışma; küresel krizlerin derinleştiği yeni ekonomik düzende, toplumsal cinsiyet odaklı liderlik çeşitliliğinin kurumsal sürdürülebilirlik için nasıl stratejik bir avantaja dönüşebileceğine dair bir teorik çerçeve sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dayanıklı Liderlik, Toplumsal Cinsiyet, Kriz Yönetimi, Kadın Yöneticiler, Yeni Ekonomi.

JEL Sınıflandırması: J16, M12, G01.

¹ Bilim Uzmanı, Artvin Çoruh Üniversitesi, erol.adil@artvin.edu.tr

CAM TAVAN SENDROMUNUN ÖRGÜTSEL VERİMLİLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Ozan Emre Ufacık¹

Özet

Bu çalışma, kadınların üst yönetim pozisyonlarına yükselmesini zorlaştıran cam tavanın, şirketlerin verimliliği ve finansal başarısı üzerindeki etkisini ele almaktadır. Farklı şirketlerin yönetim yapıları ve finansal sonuçları karşılaştırılarak, bu durumun kurumsal performansa nasıl yansıdığı incelenmiştir. Bu çerçevede, kadın yöneticilerin üst düzey yönetimde sınırlı temsiline sahip olmasının, şirketlerin finansal başarısı ve kurumsal verimliliği üzerindeki olası etkileri araştırma sorusu kapsamında incelenmiştir. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde şirketlerin yönetim kurullarında yer alan kadın- erkek oranları tespit edilmiştir. Şirketlerin yayınladığı finansal performans göstergeleriyle kadın erkek oranları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, kadın yöneticilerin daha fazla yer aldığı şirketlerin kârlılık, büyüme ve krizlere karşı dayanıklılık açısından daha güçlü olduğunu göstermektedir. Bu da farklı bakış açılarına sahip yöneticilerin, karar alma süreçlerini zenginleştirerek şirketlere önemli katkılar sağladığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cam Tavan, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kurumsal Performans, Örgütsel Verimlilik

JEL Sınıflandırması: M12, M14, J16, D23

¹ Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Beykent Üniversitesi, emreufacik@beykent.edu.tr

GÜÇLÜ KURUM ALGISINDA CİNSİYET EŞİTLİĞİNİN ROLÜ

Dilek Şahin Yomralıoğlu¹

Özet

Cinsiyet eşitliği, günümüz iş dünyasında güçlü kurum algısının temel unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Kurumlarda cinsiyet eşitliği, farklı bakış açıları ve deneyimleri bir araya getiren, yenilikçi çözümler ve etkili karar alma süreçlerini teşvik eden bir unsur olarak görülmektedir. Cinsiyet eşitliğinin sağlanması, çalışan memnuniyetini artırmakta ve yetenekli bireylerin bu kurumları tercih etmesine yol açmaktadır. Araştırmalar, cinsiyet eşitliği olan ekiplerin daha yüksek performans gösterdiğini, organizasyonların itibarını artırdığını ve daha yüksek inovasyon kapasitesine sahip olduklarını göstermektedir. Eşitlikçi bir çalışma ortamı, müşteriler ve paydaşlar nezdinde güvenilir bir imaj oluşturmakta, farklı bakış açıları ve deneyimleri bir araya getirerek kapsamlı problem çözme kapasitesine katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada Üniversite öğrencileriyle odak grup çalışması yapılarak öğrencilerin cinsiyet eşitliği çerçevesinde güçlü kurum algıları yarı yapılandırılmış mülakat yöntemiyle analiz edilmiş, mülakat katılımcıları kurumlarda cinsiyet eşitliğinin hiyerarşik dengenin sağlanması, farklı bakış açılarıyla daha etkin çözümler üretilmesi ve kurum içi ayrımcılığın önlenmesi konularında önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda kurumlarda çalışan kadın ve erkek sayısının birbirine yakın olması ve uygulanan insan kaynakları politikalarının ve maaş düzeylerinin adil olması beklenmektedir. Kurumlar, bu alanda atacakları adımlarla hem iç yapılarında hem de paydaş algılarında olumlu değişiklikler yaratabilirler. Kurum içi cinsiyet eşitliğine yapılan yatırımlar uzun vadede sürdürülebilir başarının sağlanmasında kritik bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet Eşitliği, Sürdürülebilirlik, Kapsayıcılık, Yönetim

JEL Sınıflandırması: M10, M12, M14

¹ Dr. Öğretim Görevlisi, İstanbul Medipol Üniversitesi, dilek.yomralioglu@medipol.edu.tr

BEŞİNCİ OTURUM

TOPLUMSAL CİNSİYET & KADIN İSTİHDAMI

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Nebile Korucu Gümüsoğlu

UZAKTAN VE HİBRİT ÇALIŞMADA ZAMAN KULLANIMI VE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ

Begüm Erdil Şahin¹

Özet

Dijitalleşmenin hız kazanması ve özellikle pandemi sonrası dönemde yaygınlaşan esnek çalışma biçimleri, işgücü piyasalarında önemli dönüşümlere yol açmıştır. Bu dönüşüm çoğu zaman “esneklik” ve “özgürlük” kavramlarıyla birlikte açıklanmaktadır; ancak söz konusu dönüşümün toplumsal cinsiyet açısından eşitsizlikleri arttırdığı ileri sürülmektedir. Uzaktan ve hibrit çalışma koşullarının özellikle kadınlar açısından ücretli emek ile ücretsiz bakım emeğinin iç içe geçmesine neden olduğu savunulmaktadır. Bu kapsamda, kadınların iş ve ev sorumluluklarını eşzamanlı olarak yürütmek zorunda kalmasının zaman kullanımını daha parçalı ve yoğun hale getirdiği; bu durumun ise zaman yoksulluğunu derinleştirdiği tartışılmaktadır. Görünmeyen emek olarak tanımlanan bakım ve ev içi faaliyetlerin, uzaktan çalışma koşullarında artmasına rağmen hâlâ yeterince ölçülmemesi ve ekonomik olarak değer görmemesi, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yeniden üretiminde önemli bir rol oynamaktadır.

Bu çalışma, uzaktan ve hibrit çalışma modellerinin toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri üzerindeki etkilerini zaman kullanımı ve görünmeyen emek kapsamında incelemeyi amaçlamaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri, bakım ekonomisi ve işgücü piyasası ayrışması literatürü temel alınarak, uzaktan ve hibrit çalışmanın kadınlar ve erkekler üzerindeki farklılaştırıcı etkileri tartışılmaktadır. Ayrıca hibrit çalışma modellerinin işyeri görünürlüğü, sosyal etkileşim ve kariyer ilerlemesi üzerindeki etkileri ele alınmakta; fiziksel olarak işyerinde daha az bulunan çalışanların örgütsel süreçlerde dezavantajlı konuma düşebileceği ileri sürülmektedir. Bu durumun, bakım sorumlulukları nedeniyle uzaktan çalışmaya daha fazla yönelen kadınlar açısından ek bir eşitsizlik alanı yarattığı vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak, uzaktan ve hibrit çalışma modellerinin toplumsal cinsiyet eşitliğini otomatik olarak sağlamadığı; aksine zaman kullanımı ve görünmeyen emek üzerinden eşitsizlikleri yeniden üreten yapısal bir mekanizma olarak işlediği ortaya konmaktadır. Ayrıca toplumsal cinsiyete duyarlı politika tasarımlarının geliştirilmesinin gerekliliğine dikkat çekilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Çalışma, Zaman Kullanımı, Görünmeyen Emek, Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

JEL Sınıflandırması: J16, J22, D13, O33

¹ Doç. Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi, b.sahin@iku.edu.tr, Halkalı Merkez Mahallesi, Basın Ekspres Cad. No:11, 34303 Küçükçekmece/İstanbul

BAKIM EKONOMİSİNİN MEKANSALLAŞMASI: KENTSEL TASARIMDA MOLA ALANLARI VE KADINLARIN ZAMAN YOKSULLUĞU

Burak Başkan¹

Özet

Geleneksel şehircilik yaklaşımları, bakım sorumluluğunu hane içi bir mesele olarak görmekte ve ev dışındaki mekansal gereksinimleri göz ardı etmektedir. Ancak bakım süreçleri, kentsel mekanda da aktif bir hareketliliği ve zaman kullanımını gerektirir. Toplumlarla gömülü cinsiyet rolleri nedeniyle bakım sorumluluğunu büyük oranda üstlenen kadınlar, mola alanlarına yönelik kentsel tasarımın ihtiyaçlarına cevap vermemesi nedeniyle ciddi bir “zaman yoksulluğu” ile karşı karşıya kalmaktadır.

Bu çalışma, bakım ekonomisinin yalnızca finansal bir aktarım olarak düşünülmemeyeceğini ve kentsel tasarım aracılığıyla somutlaşan mekansal bir süreç olduğunu savunmaktadır. Çalışmada kamusal kent alanlarındaki dinlenme noktaları ve bakım üniteleri gibi donatıların eksikliğinin, kadınların kent ekonomisine ve kamusal hayata katılımı önünde “görünmez bariyerler” oluşturduğu tartışılmaktadır. Buna göre mevcut kentsel tasarımın “üretken yetişkin erkek” figürü için kurgulanmış olan akış odaklı yapısı; çocuk, hasta, yaşlı ve engelli gibi kişilerin bakımını üstlenmek zorunda kalan kadınların duraklama ve lojistik ihtiyaçlarını dışarıda bırakmaktadır. Dahası, erkek ihtiyaçlarına göre tasarlanmış kamusal alandan kadınların yavaş yavaş çekilmesiyle erkek egemen söylemin anaakımlaşması kolaylaşacak ve toplumdaki mevcut güç ilişkileri daha da derinleşecektir.

Kentsel tasarım müdahalelerinin kadınlar üzerindeki bakım yükünü hafifleteceği ve zaman yoksulluğu ile mücadeleye önemli bir katkı sağlayacağı fikri, çalışmanın kuramsal çerçevesi ile desteklenmektedir. Kentlerdeki belli başlı mola alanlarının olanak yoksunluğu ve mekan-söylem ilişkisi bağlamında analiz edildiği çalışma, mevcut tasarım pratiklerinin bakım-körlüğünden arındırılmasını ve kentsel donatıların birer ‘sosyal altyapı’ yatırımı olarak yeniden kurgulanmasını önererek, kadınların ekonomik ve sosyal hayata katılımını kısıtlayan mekansal bariyerlerin kaldırılmasına yönelik stratejik bir perspektif sunmaktadır. Böylece mekanın “bakım veren” perspektifiyle yeniden tasarımı, daha kapsayıcı, dirençli ve verimli bir kentsel ekonomi modeline geçişin temel anahtarı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bakım Ekonomisi, Kentsel Tasarım, Mola Alanları, Toplumsal Cinsiyet, Zaman Yoksulluğu

JEL Sınıflandırması: J16, R3, R12

¹ Erzurum Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, burak.baskan@erzurum.edu.tr, Erzurum, Türkiye

TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISININ KADINLARIN ÇALIŞMA YAŞAMI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ; ARTVİN ÖRNEĞİ

Ceylan Yılmaz Adil¹

Özet

Toplumsal hayatın hemen her alanında gözlenebilen toplumsal cinsiyet temelli eşitsizlik çalışma hayatının da ayrılmaz bir parçası haline dönüşmüştür. Kadınlar aleyhine varlığını sürdüren bu kavramdan hareketle çalışmanın temel amacı, Artvin ilinde çalışan kadınların çalışma yaşamındaki sorunlarını ortaya koymak ve bu algıyı ortaya çıkaran faktörleri açığa çıkartmaktır. Sosyal bir varlık olan insanın tek başına yaşaması mümkün değildir. Bir toplumda var olmak, iktisadi faaliyete katılmak gerekmektedir. Peki bu toplumun neredeyse yarısını oluşturan kadın, kendisini ne olarak algılıyor, topluma nasıl hangi rol ve statülerle katılıyor sorularının cevabı anlamlıdır. Tarihsel çerçevede bu konuyu incelemek, ekonomik ve toplumsal açıdan tespitte bulunabilmek için önemlidir. Yine aynı kavram toplumsal kalkınmanın seyri açısından da belirleyicidir. Birinci bölümde cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramalarının tanımları, varlıkları ele alınmaktadır. İkinci bölümde çalışma yaşamında kadın tarihsel süreç içerisinde incelenmiş ve durumu ortaya konmaya çalışılmıştır. Türkiye’de kadın istihdamının yapısı, özellikleri ve karşılaştığı sorunlara değinilmiştir. Üçüncü bölümde ise Artvin il merkezinde yapılan bir saha araştırmasının sonuçları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet, Kadın İstihdamı, Cinsiyet Eşitsizliği
JEL Sınıflandırması: J160, I38, J71

¹ Artvin Çoruh Üniversitesi, Şavşat Meslek Yüksekokulu, ceylanilyilmaz@artvin.edu.tr

HAVACILIK VE LOJİSTİK SEKTÖRLERİNDE KADIN İSTİHDAMI VE YÖNETİM TEMSİLİ: BETİMSSEL BİR KARŞILAŞTIRMA

Ender Mehmet Şahinkoç¹

Özet

Toplumsal cinsiyet temelli istihdam eşitsizlikleri, özellikle hizmet ve ulaştırma sektörlerinde yapısal bir sorun olarak önemini sürdürmektedir. Havacılık ve lojistik sektörleri, erkek egemen işgücü yapıları ve üst yönetim kademelerinde kadın temsiline sınırlı kalması bakımından dikkat çekmektedir. Bu çalışma, havacılık ve lojistik sektörlerinde kadın istihdamı ile yönetim temsili düzeylerini betimsel olarak karşılaştırmayı amaçlamaktadır.

Araştırmada ikincil veri analizi yöntemi benimsenmiş; havacılık sektörü için IATA tarafından yayımlanan Gender in Aviation (2024) ve 25by2025 Initiative: A Snapshot of 2024 Results (2025) raporları ile lojistik sektörü için UTİKAD tarafından yayımlanan Lojistik Sektöründe Kadın Etki Raporu (2025) temel veri kaynakları olarak kullanılmıştır.

Elde edilen bulgular, havacılık sektöründe kadın çalışan oranının %41,6 düzeyine ulaştığını, üst düzey yönetim pozisyonlarında ise bu oranın %31,4 olduğunu göstermektedir. Buna karşılık lojistik sektöründe özellikle karar verici ve üst yönetim pozisyonlarında kadın temsil oranının %10'un altında kaldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak çalışma, her iki sektörde kadın istihdamında artış eğilimi gözlenmekle birlikte, yönetim kademelerinde toplumsal cinsiyet temelli eşitsizliklerin devam ettiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, özellikle lojistik sektöründe kadınların üst yönetim pozisyonlarına erişiminde daha belirgin yapısal engeller bulunduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Kadın İstihdamı, Havacılık Ekonomisi, Lojistik Ekonomisi

¹ endershknc@gmail.com

ALTINCI OTURUM

TOPLUMSAL CİNSİYET & KADIN İŞGÜCÜ

Oturum Başkanı

Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Şahanoğulları

KADIN 6.0: GELECEĞİN İŞ GÜCÜ YETKİNLİKLERİ BAĞLAMINDA KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME

Tuğba Özışık¹
Özge Ersezer²

Özet

Endüstri 4.0 ve Toplum 5.0 kavramları teknolojik ve toplumsal dönüşümü açıklarken, iş gücünün geçirdiği yeni evreyi tanımlamak amacıyla bu çalışmada literatürde yer almayan “Kadın 6.0” kavramı önerilmektedir. İnsanlık tarihindeki dönüşüm süreci, sanayi devrimlerinden dijitalleşme çağına doğru evrilmiştir. Bu süreçte Endüstri 4.0 üretim süreçlerindeki teknolojik dönüşümü temsil ederken, Toplum 5.0 insan merkezli bir geleceği ifade etmektedir. Dünya Ekonomik Forumu’nun 2025 Geleceğin İşleri Raporu’nda öne çıkan analitik düşünme, yaratıcılık, esneklik ve dayanıklılık gibi beceriler, geleceğin iş gücü için kritik yetkinlikler olarak tanımlanmaktadır. Bu beceriler, kadınların çoklu rol deneyimleri sayesinde günlük yaşam pratiklerinde güçlü biçimde gelişmektedir. Bu çalışmanın amacı, “Kadın 6.0” kavramını kavramsal bir çerçevede tanımlamak ve Dünya Ekonomik Forumu’nun ortaya koyduğu mesleki yetkinlikler ile kadınların sahip olduğu becerileri karşılaştırmalı olarak analiz ederek, kadınların geleceğin iş gücünde neden ve nasıl öne çıkacağını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın 6.0, Dijitalleşme, Mesleki Yetkinlik, Endüstri 4.0, Toplum 5.0

¹ Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İİBF, Ekonomi Bölümü, t.ozisik@iku.edu.tr, İstanbul, Türkiye

² Dr. Öğretim Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, ozgeersezer@yyu.edu.tr, Van, Türkiye.

TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMININ SEKTÖREL DÖNÜŞÜMÜ VE YAPISAL DEĞİŞİM SÜRECİ

Namıka Elif Küçük¹
Çağıl Kaya Çamalan²

Özet

Bu çalışma, küreselleşmenin sektörel istihdam yapısını dönüştürerek kadın istihdamı üzerindeki rolünü toplumsal cinsiyet perspektifi üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Küreselleşme süreciyle birlikte artan dış ticaret hacmi, ülkelerin üretim yapısını yeniden şekillendirerek yapısal dönüşüm sürecini hızlandırmakta ve sektörel istihdam dinamiklerini dönüştürmektedir. Ekonomik gelişme sürecinde üretim yapısının tarım ağırlıklı bir görünümünden sanayi ve özellikle hizmet sektörüne doğru kayması, kadın emeğinin işgücü piyasasındaki konumunda önemli değişimleri beraberinde getirmiştir. Bu dönüşüm, ekonomik kalkınma ile toplumsal cinsiyet dinamiklerinin birlikte değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Çalışmanın teorik çerçevesi, Goldin'in (1994) ekonomik gelişme sürecinde kadın işgücüne katılımın sektörel dönüşümle birlikte yeniden şekillendiğini ortaya koyan Kadın işgücüne katılımının U-şekilli seyri (U-shaped female labor force function) yaklaşımına dayanmaktadır. Bu bağlamda, ekonomik yapının dönüşüm süreci ile kadınların sektörel istihdam dağılımı arasındaki ilişki Türkiye örneğinde ele alınmaktadır. Çalışmada Türkiye'ye ait çeyreklik veriler kullanılarak kadın istihdamının tarım, sanayi ve hizmet sektörleri arasındaki dağılımı betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Özellikle ihracata yönelik sanayi ve hizmet sektörlerinin gelişimi, kadınların işgücüne katılımını artırıcı bir rol oynarken; sektörel dönüşüm süreçleri aynı zamanda cinsiyete dayalı işgücü ayrışmasını da yeniden şekillendirmektedir. Bulgular, kadın istihdamının özellikle tarım sektöründen hizmet sektörüne doğru belirgin bir kayış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Buna karşılık sanayi sektöründe kadın istihdamının görece daha sınırlı ancak istikrarlı bir seyir izlediği gözlemlenmektedir. Hizmet sektörünün artan ağırlığı, kadın emeğinin sektörel kompozisyonundaki dönüşümün temel belirleyicilerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Elde edilen sonuçlar, Türkiye'de ekonomik yapının dönüşümünün kadın istihdamı üzerinde doğrudan etkili olduğunu göstermekte ve toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen sektörel istihdam politikalarının önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın İşgücü, Sektörel Değişim, Dış Ticaret, Toplumsal Cinsiyet, Türkiye

Jel Kod: J16, J21, O14, F16

¹ İstanbul Kültür Üniversitesi, n.kucuk@iku.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8774-0340

² İstanbul Kültür Üniversitesi, cagil.kaya@iku.edu.tr, ORCID ID: 0009-0001-6872-2427

T.C.
İSTANBUL
KÜLTÜR
ÜNİVERSİTESİ

İKTİSADİ VE
İDARİ BİLİMLER
FAKÜLTESİ
EKONOMİ BÖLÜMÜ

Ekonomide Yeni Eğilimler Kongresi

TOPLUMSAL CİNSİYET

eyek@iku.edu.tr